บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 โครงสร้างภาษีและมาตรการภาษีในช่วงระหว่างปีงบประมาณ 2539–2546 เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีอากรรวมทั้งสิ้น คือ ผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บและหน่วยงานจัดเก็บและนำส่งให้ จะพบว่าประเภทภาษีที่มีบทบาทในการจัดเก็บมากที่สุดคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามาก มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 47.16 แต่พิจารณาเฉพาะภาษีที่สรรพากรจัดเก็บเอง จะพบว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก็ยังคงเป็นประเภทภาษีที่มีบทบาทในการจัดเก็บภาษีมากที่สุด แต่บทบาทต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากรได้ลดลงเรื่อยๆ โดยมีภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีบทบาทจัดเก็บเพิ่มขึ้น ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการปรับลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก สำหรับนโยบายและมาตรการภาษีที่สำคัญ ได้แก่ การปรับลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 7 การยกเว้นภาษีเงินบุคคลธรรมดา กรณีเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก การปรับลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะจากร้อยละ 3 เหลือร้อยละ 0.1 นอกจากนี้ยังมีมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาภาระภาษีอื่นๆ เช่น การปรับปรุงอัตราค่าลดหย่อนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การปรับปรุงระบบภาษีหัก ณ ที่จ่าย

5.1.2 จากการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 พิจารณาเฉพาะผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเอง โดยเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรกับประมาณการรายได้ภาษีสรรพากร และวัดความพยายามของการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรทุกประเภท เปรียบเทียบผลการจัดเก็บต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ต่อต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ในช่วงระหว่างปีงบประมาณ 2539–2546 สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บเมื่อเทียบกับประมาณการ พบว่ามี 4 ปีงบประมาณ ที่สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้สูงกว่าประมาณการ คือ ปีงบประมาณ 2539, 2544 , 2545 และ 2546 และจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ ในปีงบประมาณ 2540-2543 โดยสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้สูงกว่าประมาณการในปี 2539 , 2541 และ 2546 สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้สูงกว่าประมาณการในปี 2541 และ 2543–2546 สำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการทุกปีงบประมาณ ยกเว้นปี 2545 ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการคิดเป็นร้อยละ 3.51 ภาษีธุรกิจเฉพาะสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการในปี 2539 , 2544 , 2545 และ 2546 อากรแสตมป์สามารถจัดเก็บได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สูงกว่าประมาณการ ในปี 2543-2545 ส่วนรายได้อื่นสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการทุกปี ยกเว้นปี 2544 และ 2545 ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ เมื่อพิจารณาค่าความพยายามในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยในช่วงเวลาการศึกษาพบว่า ประเภทภาษีที่มีค่าพยายามสูงกว่า 1 ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรแสตมป์ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของประเภทภาษีดังกล่าวที่อยู่ในระดับสูง

2) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) แล้ว สามารถจัดเก็บโดยเฉลี่ยได้เพียงร้อยละ 0.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดเท่านั้น เมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นรายปีงบประมาณ พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมมีความสัมพันธ์กับการอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ค่อนข้างน้อย โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดมีค่ามัธยฐาน อยู่ที่ 0.005 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรนั้น มีค่ามัธยฐานอยู่ที่ 7.21

3) เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บ โดยพิจารณาศักยภาพในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่แล้ว สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539–2546 โดยเฉลี่ยต่อคนแล้วคิดเป็นจำนวน 2.612 ล้านบาทต่อปี เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อการจัดเก็บภาษี 100 บาท คนละ 7.738 บาท

5.1.3 การวิเคราะห์ความไหวตัวและความยืดหยุ่นของภาษีสรรพากร

- ค่าสัมประสิทธิ์ความไหวตัวของภาษีสรรพากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ที่มีค่าสูงกว่า 1 มี 3 ประเภทภาษี ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรแสตมป์ แสดงว่าระบบภาษีสรรพากรดังกล่าวมีความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐอยู่ในเกณฑ์สูง

- ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของภาษีสรรพากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ที่มีค่าสูงกว่า 1 มี 3 ประเภทภาษี ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรแสตมป์ แสดงว่าระบบภาษีสรรพากรดังกล่าวมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์สูง

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อจำกัดในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ จากการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539–2546 นั้น ยังมีข้อจำกัดในแง่ของข้อมูลเชิงปริมาณและทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้อย่างมีความเชื่อมั่นตามสถิติได้ กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ถูกจำกัดแค่ 8 ปี เนื่องจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เป็นหน่วยงานของกรมสรรพากรที่จัดตั้งใหม่ ในปีงบประมาณ 2539 ในขณะที่ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) มีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539-2545 เท่านั้น

ข้อเสนอแนะด้านอัตรากำลัง ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เมื่อเทียบจำนวนภาษีที่จัดเก็บได้ต่ออัตรากำลังที่มีอยู่ โดยเฉลี่ยแล้วควรมีการเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณงานและเม็ดเงินภาษี เนื่องจากในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 มีจำนวนแบบแสดงรายเสียภาษีประมาณ 80,000 แบบ มีจำนวนผู้เสียภาษีประมาณ 14,000 ราย การดำเนินดูแลผู้เสียภาษีให้ถูกต้องและครบถ้วนทุกรายเป็นไปค่อนข้างยาก ควรให้พัฒนาความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ในทุก ๆ ด้านความรู้ทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติงาน ประมวลรัษฎากร และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถให้ความรู้แก่ผู้เสียภาษีได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณรายจ่าย จากการพิจารณาผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 สามารถจัดเก็บภาษีได้ในจำนวนมาก แต่ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายที่น้อยมาก คิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของผลการจัดเก็บภาษีที่สามารถจัดเก็บได้ กรมสรรพากรควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับจำนวนภาษีที่เก็บได้ ควรเพิ่มงบประมาณในด้านการเพิ่มอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้สำนักงานอื่นให้เพียงพอกับการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะงานของกรมสรรพากร ลักษณะการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร มีการจัดเก็บภาษีอากร หลายประเภท ตามพื้นที่แต่ละแห่ง แต่โดยทั่วไปแล้วจัดเก็บภาษีอากรจาก ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่น อัตราภาษีที่ใช้ในการคำนวณจึงมีหลายอัตรา ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการคำนวณภาษี เป็นการจัดเก็บภาษีที่เกิดขึ้นภายหลังจากธุรกรรมทางเศรษฐกิจเสร็จสิ้นและผ่านไปตามเวลาที่กฎหมายกำหนด เช่น หนึ่งปีภาษี หรือหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชี หรือหนึ่งเดือนภาษี เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นการยากในการติดตามจัดเก็บภาษี และต้องใช้การวิเคราะห์ ตรวจสอบภาษีในภายหลัง ทำให้การจัดเก็บภาษีไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ในคราวเดียว ลักษณะการซ้ำซ้อนในการจัดทำรายงาน กรมสรรพากร มีจำนวนรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก และหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความยุ่งยากซ้ำซ้อนของรายงาน ควรลดการรายงานลงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน ควรมีการประสานงานและลดขั้นตอนการทำงานลง

ข้อเสนอแนะด้านผู้เสียภาษีอากร ควรแนะนำและสนับสนุนให้ผู้เสียภาษี เสียภาษีอากรด้วยความถูกต้องและเหมาะสม ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่าง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ต่อเนื่อง และปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสะดวก รวดเร็วในการยื่นชำระภาษีทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ดังนั้น ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียภาษี สนใจและใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดเวลา และลดการทำงานของเจ้าหน้าที่ลง รัฐบาลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ในการเสียภาษีให้ ให้เกิดความยินยอม และเต็มใจในการเสียภาษี เพราะการไม่เสียภาษีของประชาชนเป็นการทำลายระบบภาษีอากรของประเทศอย่างชัดเจน ทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรมีการเพิ่มโทษสำหรับผู้ที่จงใจไม่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐมากขึ้น

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อจำกัดในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ จากการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539–2546 นั้น ยังมีข้อจำกัดในแง่ของข้อมูลเชิงปริมาณและทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้อย่างมีความเชื่อมั่นตามสถิติได้ กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ถูกจำกัดแค่ 8 ปี เนื่องจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 เป็นหน่วยงานของกรมสรรพากรที่จัดตั้งใหม่ ในปีงบประมาณ 2539 ในขณะที่ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) มีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539-2545 เท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved